

MACEDONIAN A1 – HIGHER LEVEL – PAPER 1
MACÉDONIEN A1 – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
MACEDONIO A1 – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Monday 19 May 2003 (morning)

Lundi 19 mai 2003 (matin)

Lunes 19 de mayo de 2003 (mañana)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- Ne pas ouvrir cette épreuve avant d'y être autorisé.
- Rédiger un commentaire sur un seul des passages.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento.

Коментирајте ЕДЕН од следниве:

1. (а) *Книџава ја посветувам на
сите мои соселани и посебно на
оние, кои не можееа да се
вратат во своето родно место,
5 баџем За да умрат.
На моите први братучеди
Ицо и Ладо кои погинаа во
својата дваесет и некоја година...*

10 **Е**те, ако ме земе сега во својата преградка, не-
бото започнува од нејзината глава и сигурен сум
дека овој пат јас ќе го дофатам - и затоа барав од
мајка ми повторно да ме земе во својата преградка.

15 Но, секогаш кога тоа го барав, се грижев да не-
ма други деца, оти ќе ми се смеат дека сум мале-
чок, а тоа би било неправда, затоа што бев голем!
Особено се грижев да не е присутна баба Дала, ко-
ја велеше дека сум бил „вокаф прлак“ и не би тре-
бало повеќе да ме држи мајка ми во својата пре-
градка. Божем нешто ни велеше и таа, како да не
20 знам дека сум веќе маж, кога имам скоро пет го-
дини, а да не кажам дека си имам и свое куче и
свое јагне, си јавам на магаре, а бајче¹ ми наостри
и едно балтиче, му кладе рачка и ми рече дека е
веќе мое.

25 Но, секојпат кога ги кревам рацете да го фатам
небото - иако сум во преградката на мајка ми - ги
спуштам празни. Како е можно кога одоздола гле-
дав дека небото почнува од главата на мајка ми,
сега да се изгуби? Изгледа дека било малку по-
30 горе. Можеби ако ме креваше бате² Ицо, кој е
превисок, кога главата му стига до небото, ќе го
фатев. Треба некогаш да завршам со оваа истори-
ја, оти имам толку работи да завршам. Треба да го
фатам небото. Да не заборавам да му кажам за
тоа на бате Ицо кога ќе дојде. Ама тој, кога доаѓа
кај нас, постојано спие. Си го остава оружјето -
една голема пушка, туртура ја викаме ние - ќе се
измие, јаде и потоа спие без да се разбуди. **Бате**
35 **Ицо** јаде многу, скоро колку што јадеме сите заед-
но. Кога ќе зготвиме тарана, тој ќе изеде една теп-
сија и уште една сите други заедно. Неговата мај-
ка, баба Димана и неговата жена, дада³ Ордана, ги
собираат неговите алишта, штом ќе се соблече и
40 ги зовриваат, божем ќе ги јадеме.

¹ Бајче - обраќање кон роднина, брат или братучед на таткото

² Бате - обраќање кон постар брат или братучед

³ Дада - обраќање кон постара сестра или братучетка

45 - Само така се убиваат **вошките** и нивните јајца.
Така зборува **баба** Димана и потоа се повторува секој пат кога тој ќе дојде. Ама, зошто е толку уморен, кога неговата работа е да војува, а јас колку часови и да играм војна не се заморувам?

50 Велат дека се бори против монархофашистите. Јас нив не ги знам, ниту сум ги видел некогаш. Можеби тие се од други села. Изгледа дека се поинакви од нас, но сигурно се лоши и затоа се борат против нив. Ама, кога толку многу го заморуваат,
55 зошто не ги убива со својата туртура (пушка), која е вистинска. Дали е премногу заморно да војуваш и да го тапчиш чкрапалото? Да си припомнам кога ќе дојде да пробам. Ама ќе го замолам да ми помогне, оти неговата пушка е тешка, не може да се
60 дигне, па дури и брат ми Кољче одвај ја крева. Но ако ја потпрам на ночките што ги има и јас да легнам позади, можеби ќе успеам и сам. Кога ќе дојде друг пат, така ќе направам.

Ама што ќе бидне со ова небо? Секогаш многу
65 чудни нешта се случуваат со него. Многубројните светилки што ги има во ноќта, дење се губат. Кој ли ги гасне? Ми велат дека се **свезди**. Што значи **свезди**? Дали се тоа огненца? Како да им поверувам, дека тие ниту се палат, ниту се гаснат, гоа јас не гледам што се случува. Сигурно има некои таму високо на небото и се кријат, оти ако не се криеја ние ќе ги гледавме. Но, честопати јас ги земам
70 абер оти им паѓаат **борините**. Изгледа дека со **борини** ги палат огненцата. Не внимаваат и затоа и јас секогаш ги гледам.
75

А пак месечината! Таа ме знае. Таа е моја и без да ја побарам да биде моја. Но, не му реков на никој, оти ми е страв да не ми ја побараат. Каде и да одам таа ме следи и ми е верна дури повеќе и од
80 Фоца и од Бота. Нив штом ќе ги повикаат, веднаш си одат дома, додека месечината секогаш доаѓа со мене. И кога мама ме носи во својата преградка и оди, гледам многу јасно дека месечината трча по небото за да нè престигне. А кога сме зад некој
85 сид од куќа или ограда, кога ли успева да стигне на другата страна! Кога ќе поминеме, таа е прва и најдобра пред нас.

Месечината е моја, ама се пазам да не го дознаат тоа другите, оти може да ми ја побараат. Особено онаа Фоца, оти кога ќе посака нешто ќе почне да плаче, вика како да не е токму со својот див-
90 јачки глас и ете доаѓа **баба** Дала, нејзината баба

извадок од книгата од Петрос Г. Воџис, Македончето, 1999

1. (b) “Седум навраќања кон мотивот трепетлика”

1.

Зелени клепки несон.
Зелена, нема разбранетост.
Таа е лична средополка,
среполе сон прегладнета.

2.

5 Ставата ѝ е зеленило пепруги
пленети вечно во вишна вертикала.

3.

Прекопната за спокој, неспокојна се траќа,
трепери простум, се всира во облаците,
10 го следи патот, тагува по катунците
и семне кога спотнат средлетните безветрини.

4.

Ја мачи ли безсоница, во уплав ли се тресе
грешно-прегрешена јаловица занесена?

5.

Крстеник да ми беше, со Немир би ја крстел,
немир-немирлика, неродна полска висотија.
15 Вечерник да сум, трепетот би ѝ го брстел,
трепетот, показ на стравлива самотија.

6.

Колку е само плашливка, самата ќе ви рече,
везден трепрење: Утрина. Пладнина. Приквечер.

7.

Им се заблазува на птицитие
20 гнезда што свиле во неа,
на сонот, рожбите, починката им заблазува,
Несонка. Неротка. Зелена неспокојничка.

од Гане Тодоровски, Коложег, 1981